

Mgr Piotr Latawiec
Warszawa – UKSW

BIBLIOTEKA GŁÓWNA UNIwersYTETU KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO W WARSZAWIE

Abstract

The history and activity of the library in the Cardinal Stefan Wyszyński University of Warsaw are closely connected with Bielany and the Academy of Catholic Theology. When the university started to develop some faculties were moved to Młociny. An idea to change the location of the library and move it somewhere else appeared, too. The aim of this presentation is to show technical changes as well as changes in the university location and personnel which accompanied the increase in the prestige of the university. First, we will present the history of the library, next, the current situation and finally, some prospects for years ahead.

Streszczenie

Losy i działalność Biblioteki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie mocno związane są z Bielanami i macierzystą Akademią Teologii Katolickiej. Z chwilą rozwoju Uczelni i przeniesienia części Wydziałów na Młociny, pojawiła się perspektywa zmiany lokalizacji także Biblioteki. Celem niniejszej prezentacji jest przede wszystkim ukazanie dokonujących się wraz z upływem czasu zmian lokalowych, technicznych i personalnych podyktowanych wzrostem rangi naszej Uczelni. Z tej racji, najpierw zostanie zreferowana historia Biblioteki, następnie stan aktualny oraz perspektywy na najbliższe lata.

Rys historyczny¹

Biblioteka powstała wraz z utworzeniem Akademii Teologii Katolickiej. Swoją działalność rozpoczęła 3 listopada 1954 roku. Zarządzeniem Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z dnia 1955 roku (Dz. Urz. MSz. W i CKK z 20 maja 1955 nr 6 poz. 41) szczegółowo określono status jej działania. W chwili powstania księgozbiór Biblioteki ATK liczył około 26 tys. woluminów pochodzących z byłego Wydziału Teologii Kato-

¹ Prezentacji Biblioteki UKSW dokonano na podstawie własnych refleksji i publikacji: Czesław Baran, Wiesław Murawiec: VI. Biblioteka Główna. W: XX lat Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie 1954-1974. Księga Pamiątkowa 1954-1974 / red. Hieronim Eug[eniusz] Wyczawski, Warszawa 1976 s. 398-418

lickiej Uniwersytetu Warszawskiego oraz byłego Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. W dniu 1 X 1955 roku pierwszy rektor ATK, ks. prof. dr hab. Jan Czuj, zatwierdził statut Biblioteki, a 1 XII 1955 roku – regulaminy czytelni głównej, czytelni czasopism oraz wypożyczalni. Od początku swego istnienia Biblioteka Główna, jako instytucja naukowa i publiczna, była przystosowywana do zadań naukowych oraz dydaktycznych. Stąd też staraniem jej kolejnych kierowników i dyrektorów stale zwiększano księgozbiór, liczbę prenumerowanych czasopism, dbano o dobór fachowej literatury, o profesjonalne jej opracowywanie i udostępnianie zarówno studentom, jak i pracownikom naukowym.

W zbiorach Biblioteki znalazły się pozycje specjalistyczne z zakresu teologii, filozofii, prawa kanonicznego, historii Kościoła, historii sztuki sakralnej, archeologii, psychologii, socjologii, nauki o rodzinie, religioznawstwa, patrologii, teologii środków społecznego przekazu, nauk matematyczno-przyrodniczych i wielu innych dziedzin naukowych.

Warto tu podkreślić, że początkowo Biblioteka Główna nie miała jednego locum: księgozbiór był magazynowany w szafach stojących w różnych salach wykładowych, a nawet na korytarzach. Dostęp do poszczególnych publikacji był zatem bardzo utrudniony.

Za czasów ATK w Bibliotece Głównej funkcjonowały katalogi: alfabetyczny, przedmiotowy, podręczników, rozpraw doktorskich prac magisterskich i rękopisów, oraz

Czytelnia Główna ATK

zbiorów specjalnych. Natomiast w Czytelni Głównej dla zbioru podręcznego opracowano katalog działowy.

W Czytelni czasopism bieżących, którą otwarto 12 III 1955 roku, udostępniano szereg tytułów krajowych i zagranicznych, wydawnictw seryjnych dotyczących tematyki z dziedzin uprawianych w ATK. Czasopisma pochodziły z prenumeraty, kupna, wymiany krajowej i zagranicznej oraz z darów.

Z dniem 2 I 1993 roku rozpoczęto komputerowe katalogowanie zbiorów w programie MAK. Od 1997 roku Biblioteka posiada dostęp do Internetu. Od 1990 roku następuje przekształcenie biblioteki ze specjalistycznej w uniwersalną. Informacje dotyczące zbiorów przekazywane są systematycznie do Centralnego Katalogu Zagranicznych Wydawnictw Ciągłych w Bibliotekach Polskich i Centralnego Katalogu Książek Zagranicznych do Biblioteki Narodowej, a także od 1996 roku umieszczane są na stronie www biblioteki uczelnianej.

Obecny stan Biblioteki jest efektem pracy i starań kolejnych kierowników i dyrektorów. I tak, pierwszym kierownikiem była mgr Barbara Wilejszyc (1954-1956), a następnie ks. mgr Czesław Borawski (1956-1961), ks. dr Aleksander Grabowski (1962-1966). W 1966 roku funkcję kierownika bibliotek uczelnianych w skali kraju podniesiono do rangi dyrektora. Pierwszym dyrektorem Biblioteki ATK został ks. dr Mirosław Szegda (1966-1971), a następnie ks. dr Czesław Cezar Baran OFM Conv kustosz dyplomowany (1971-1980), mgr Andrzej Dziubecki kustosz dyplomowany (1980-1983), w latach 1983-1991 obowiązki dyrektora pełnił mgr Andrzej Dubec. Od 1991 do chwili obecnej dyrektorem Biblioteki jest mgr Piotr Latawiec starszy kustosz dyplomowany.

Biblioteka Akademii Teologii Katolickiej wraz z Biblioteką Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie i Papieską Akademią Teologiczną w Krakowie została członkiem współzałożycielem Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES. Federacja ta w 1995 roku uzyskała osobowość prawną na gruncie prawa kościelnego i praw państwowych (Dz. U. 1995 nr 120 poz. 583). FIDES funkcjonuje bardzo sprawnie. Do niewątpliwych jej osiągnięć należy dostęp do multiwyszukiwarki Fidkar (od 2004 r.), a także uruchomienie wirtualnej biblioteki Federacji FIDES (w 2006 r.).

Na spotkaniu przedstawicieli bibliotek wydziałów teologicznych, które odbyło się 22 I 2013 roku na UKSW w Warszawie, dyrektor Biblioteki UKSW mgr Piotr Latawiec i dyrektor Biblioteki PWTW we Wrocławiu ks. dr Jerzy Witczak podkreślili konieczność współpracy wspomnianych bibliotek. Z tej racji powołano odrębne od Federacji FIDES gremium pod nazwą Konferencja Dyrektorów Bibliotek Wydziałów Teologicznych, w celu koordynacji działań i inicjatyw oraz współpracy na polu wymiany bibliotecznej. Z inicjatywy dyrektora Piotra Latawca przedyskutowano podstawowe cele Konferencji i sformułowano następujące zadania:

Dr Cezar Baran OFM Conv, mgr Piotr Latawiec (1975)
Dyrektorzy Biblioteki

Mgr Florian Wardas, mgr Ryszard Źmuda (1975)
Pracownicy ATK

- wzajemna wymiana informacji i doświadczeń
- współpraca w dziedzinie promowania zasobów własnych i innych bibliotek teologicznych
- inicjowanie współpracy między środowiskami naukowymi a bibliotecznymi.

Stan obecny

W 1999 roku Akademia Teologii Katolickiej została przekształcona w Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W Uniwersytecie w chwili obecnej funkcjonuje 12 Wydziałów, z czego 3 (Wydział Teologii, Wydział Filozofii Chrześcijańskiej i Wydział Prawa Kanonicznego) są Wydziałami kościelnymi. Większość wydziałów została przeniesiona na Młociny do nowego kampusu. W związku z tym, dla tej grupy studentów i pracowników, pojawił się problem dostępu do Biblioteki.

Poświęcenie Biblioteki UKSW: na zdjęciu od lewej: prof. dr hab. Zygmunt Niewiadomski, mgr Piotr Latawiec, ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski, kard. dr Józef Glemp, prymas Polski, dr Waldemar Macko, ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki

W tym samym roku Biblioteka Główna uzyskała pomieszczenia w nowym budynku o powierzchni 1 285 m². Po wieloletnich staraniach władz Uczelni udało się uzyskać zgodę na budowę pawilonu dydaktycznego, którego oddanie zbiegło się z przekształceniem ATK w UKSW. W nowym budynku pomieszczenia znalazły się także dla Biblioteki: na Czytelnię Główną, Czytelnię Czasopism oraz magazyn, który wyposażono w nowoczesne regały przesuwne (6 500 mb), regały przesuwne z napędem elektrycznym sterowane dwustronnie (2 300 tys. mb) i regały tradycyjne. Natomiast w Czytelnii Główniej w 34 działach ustawiony jest księgozbiór podręczny. W 2000 roku Bibliotekę tę poświęcił Wielki Kanclerz UKSW Ks. Kard. Józef Glemp, prymas Polski. Obecnie Biblioteka jest wyposażona w nowoczesny skaner ogólnodostępny, a także komputer przystosowany dla potrzeb osób niewidomych i niedowidzących.

Coraz bardziej intensywny rozwój Uczelni przyczynił się do powoływania bibliotek specjalistycznych. Jako pierwsza, w 1982 r., pojawiła się biblioteka zakładowa przy Instytucie Studiów nad Rodziną. Następnie powołano jeszcze biblioteki: Wydziału Nauk Humanistycznych, Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych, Wydziału Nauk Pedagogicznych, Wydziału Prawa i Administracji.

Czytelnia Główna

Skaner w Czytelni Główniej

Dział Opracowania

Wyposażenie magazynu

Biblioteka ATK/UKSW udostępnia elektroniczne katalogi (książek, multimediiów, map, czasopism, rozpraw doktorskich, prac magisterskich, prac licencjackich oraz cenny katalog starodruków – pierwszy w Polsce komputerowy katalog starodruków), bazy własne (Bibliografia historii Kościoła, Bibliografia z zakresu teologii moralnej i etyki, baza absolwentów ATK) oraz bazy obce (Acta Sanctorum, Wilson Art Full Text, ATLA Religion Database, ATLA Religion Database with ATLASerials, Czytelnia Czasopism Prawniczych, EBSCO host, International Repertory of the Literature of Art, OMEGA, Literary Reference Center, Math, Nature, Patrologia Latina, The Philosopher's Index, ProQuest, ProQuest Dissertations & Theses Database, PsycARTICLES, American Psychological Association, PsycInfo, Abstracts of Music Literature, Science AAAS, ScienceDirect, SocINDEX with Full Text, Springer, The Thesaurus Linguae Graecae, Web of Knowledge, Wiley-Blackwell oraz tzw. Lista A-Z (EBSCO). Do wymienionych baz danych (oprócz The Thesaurus Linguae Graecae) studenci, doktoranci i pracownicy uczelni mają dostęp *online* z komputerów domowych. Aktualnie do 53 tysięcy tytułów czasopism elektronicznych. W 2012 roku Księgozbiór Biblioteki UKSW liczył ok. 440 tys. vol., druków zwartych i ciągłych oraz zbiorów specjalnych.

Do cennych zbiorów Biblioteki należą księgozbiory po zmarłych profesorach naszej uczelni, a także spoza ATK/UKSW, jak np. prof. Czesława Zgorzelskiego, kolekcja po rosyjskim Wielkim Księżciu Włodzimierzu Kiriłłowiczu, księgozbiór profesora Lothara Rupperta z Theologischen Fakultät der Albert-Ludwigs-Universität z Freiburga z teologii Starego Testamentu; księgozbiór Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej oraz Księgozbiór Krajowego Ośrodka Dokumentacji Regionalnych Towarzystw Kultury w Ciechanowie. Ponadto, Biblioteka posiada około 1000 starych druków, w tym dwa inkunabuły: *Fortalitium fidei contra iudeos, saracenom, aliosque christianae fidei inimicos. Norymbergae impensis Antonii Kolberger 1494* oraz *Jacobi Magni de Parisiis zophilogium. Strasburg, Adolf Rouge, ok. 1475*.

Darczyńca prof. dr Lothar Ruppert z Fuldy,
kard. Joseph Ratzinger (Benedykt XVI), Papież Jan Paweł II

Do istotnych zadań Biblioteki należy organizowanie warsztatu pracy naukowej i dydaktycznej przez odpowiedni dobór książek, w tym podręczników i skryptów, fachowe opracowanie i udostępnianie zasobów. Prowadzona jest współpraca z placówkami badawczymi i ośrodkami dokumentacji ze 182 instytucjami krajowymi oraz 231 – zagranicznymi.

Biblioteka organizuje wystawy okolicznościowe i wykłady, m.in.: przygotowała cykl wykładów otwartych na temat losów księgozbiorów i bibliotek warszawskich w latach 1939 -1945 wygłoszonych przez mgr Hannę Łaskarzewską z Biblioteki Narodowej w Warszawie; wystawę planszową wypożyczoną z Książnicy Cieszyńskiej nt. *Ochrona i konserwacja cieszyńskiego dziedzictwa piśmienniczego*; wystawę: pt *Stare druki po konserwacji ze zbiorów Biblioteki UKSW*; a także współorganizowała wystawę: *Kardynał Adam Kozłowiecki – w setną rocznicę urodzin*.

Wystawa pt. Ochrona i konserwacja cieszyńskiego dziedzictwa piśmienniczego

Zostały przygotowane do wdrożenia cztery nowoczesne regulaminy:

- Regulamin organizacyjny Systemu biblioteczno-informacyjnego UKSW
- Regulamin organizacyjny Biblioteki UKSW
- Regulamin organizacyjny bibliotek specjalistycznych UKSW
- Regulamin udostępniania zbiorów Biblioteki UKSW

Od lewej: mgr Piotr Latawiec, mgr Elżbieta Jastrzębska, mgr Hubert Kaczmarski

Wystawa starych druków po konserwacji

Gmach Biblioteki na Bielana

Przyszłość Biblioteki UKSW

Rozważana i planowana jest budowa nowych pomieszczeń dla biblioteki uczelnianej na terenie nowego kampusu UKSW im. ks. prof. dr hab. Ryszarda Rumianka, przy ulicy Wóycickiego 1/3.

Wstępna koncepcja budowy Biblioteki, architekt Barbara Odolczyk

Misja Biblioteki UKSW w Warszawie

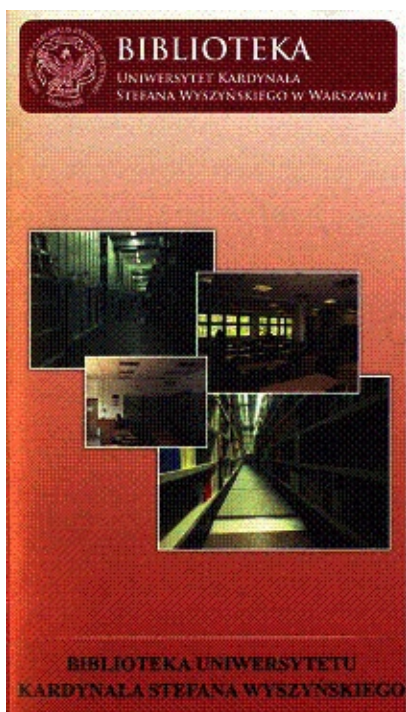
Biblioteka Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego stanowi jednostkę organizacyjną UKSW powołaną do obsługi jego zadań naukowych i dydaktycznych – zgodnie z oczekiwaniami i potrzebami kadry naukowej i studentów – oraz do zaspokajania potrzeb biblioteczno-informacyjnych użytkowników zewnętrznych.

Biblioteka Uniwersytetu, wykorzystując nowoczesne środki organizowania dostępu do wiedzy i dynamicznie rozwijająca się informatyzację, podejmuje działania dydaktyczne, promujące naukę oraz zadania wynikające z misji Uczelni. Jest otwarta na współpracę ze środowiskiem nauki i kultury, inicjuje oraz realizuje działania wspomagające budowanie społeczeństwa wiedzy. Zachowując charakter biblioteki publicznej, jest miejscem przyjaznym dla użytkowników, instytucją otwartą na potrzeby wszystkich, którzy pragną korzystać z jej zasobów. Fachową obsługę użytkowników zapewniają wyspecjalizowani pracownicy, systematycznie podnoszący swoje kwalifikacje.

W dalszej perspektywie, związanej z powstaniem nowego gmachu, Biblioteka UKSW pragnie rozwijać się jako centrum edukacji, informacji i kultury, w którym dbałość o chrześcijańskie dziedzictwo kultury europejskiej łączyć się będzie z wykorzystaniem najnowocześniejszych form realizacji przekazu wiedzy i informacji.

III Targi Wydawców Katolickich, Warszawa – Stegny (1998)

Swą misję Biblioteka UKSW realizuje poprzez:

- Gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów z dyscyplin reprezentowanych w UKSW, kontynuuje i rozwija tradycję biblioteki ATK. Trzon księgozbioru stanowi przede wszystkim niezwykle cenny zasób piśmiennictwa z zakresu szeroko pojmowanych nauk teologicznych i katolickiej nauki społecznej. W miarę rozwoju Uniwersytetu zakres zbiorów rozszerza się, dążąc do zaspokojenia oczekiwań kadry naukowej i studentów.
 - Zapewnienie dostępu do światowych zasobów informacyjnych a także nawiązywanie współpracy środowiskowej – ogólnokrajowej i międzynarodowej w celu rozszerzenia tego dostępu.
 - Rozwijanie i unowocześnianie usług bibliotecznych.
 - Stałe podwyższanie kwalifikacji zawodowych pracowników biblioteki w celu zapewnienia najwyższego poziomu organizacji pracy, opracowania zbiorów i świadczonych usług bibliotecznych.
- Szkolenie użytkowników dla potrzeb procesu edukacyjnego oraz samokształcenia.
 - Promocję Biblioteki w środowisku.

Misja jest zgodna ze strategią rozwoju UKSW, która zmierza do rozszerzenia i podniesienia swojej oferty edukacyjnej wprowadzając nowe kierunki studiów i stworzenia nowoczesnego modelu edukacyjno-badawczego².

² Teresa Głowacka: Biblioteka Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie: informator. Warszawa 2012.- 6 s., il.